

~~AM/8/29~~

Sotho law of inheritance.

446

Q
10-15

A.K.Ragophala K34/29

1

Taudiso ya lefa (Mojalefa)

Ke re nyakisisa le xo butsisetsa ka ka Mojalefa re hwetsa xore Mojalefa ke ngwana wa mathomo wa lexoxana, ke xore xe umana a hwile a na le bana ba babedi xoba ba bangata wa pele (lethatse) ke yena mojalefa la papaxe. E tla re xe baratho ba xaxwe ba rata xo nyala mme yena o swanetse xore a nthse dikxomo a ba nyadise ka xore ke yena mojalefa ke yena papabona xomme xe e le xo ba abela dithoto a ka ba abela xe a rata empa xa a xapeletswe xore a ba abele tsona. Dilo tse e selexo tsa xaxwe ke tse e lexo tsa mmaxwe, byale ka dipitsa, dintlo dikxoxo le dikxomo tse dingwe tse di xona tse e leng tsa mmaxwe, tsona tsewe ka moka xa a na tokelo letsona ke tsa ngwana wa bofejana (wa mafelelo), ka xore yena ke yena a swanetsexo xo dula le mmaxwe xe a e sa phela, byale ke xona xe e lexo dilo tsa xaxwe.

2

3

Dithoto tsa monna xe a hwile a di na tokelo ya xore di abiwe, xe a se a ba laela, empa xe aba laetse xona ba swanetse xore ba dire ka mo a ba laetseng ka xona. Ke xore le seema sa batana se re, "Lentswi la mohu a le thselwe". Byale xore swana le monna e a naxo le basadi ba bantsi, xe a hwile dilo tsa xaxwe ke tsa ngwana wa mosadi wa pele e moxolo yo e lexo mohumaxadi, ke xore yo a bikilwexo pele le xona yo a ileng a biletswa batho xore ba tle xo mo tlotsoa letsoku. Seswanthso (example) ba re mona xaxeso xo be xo na le monna e a nang le basadi ba bararo, xomme ya re ka moraxo a nthsa kxomo a e fa mosadi wa xare (wa bobedi) a re ke yena mohumaxadi. Mohumaxadi ke mosadi wa pele.

4

Byale ke xore ke yena yo ngwana wa xaxwe a swanetsexo xo ba mojalefa la papaxe le lehono xo na eena yo ke yena a swereng dilo tsa papaxwe. Xomme xe e le ba bangwe bonaba swanetse xo holofela mphufutso ya difahleho tsa bona ke xore xo sebetisa. Mo ngwaneng wa bofejane ena o tla lebelela se se beng se na le mmaxwe e lenxo dilo tsa ka xae ka moka kantle le lerumo la papaxwe.

5 Xe e le ngwana wa mosetsana ena xa a na le sa xaxwe mo
dilong tsa ka xae le tsa ntataxwe o swanetse xo fiwa sehlobosa
sa dibyalo feela tse e leng tsa mmaxwe kantle le tseo xa xo na
le se e bexo sa xaxwe.

(Seswanthso) ke xore (example) sona ke swanthsaa ka se ke beng
le nnete ya sona ke xore ka lapeng la xeso re na le mosetsana a
le mongwe. Byale mma o re tloxetse ka 1918 ra sala le ntate,
6 empa mosetsana o nyetswe se ba mo fileng xa se selo xe e se
dibyalo tsa xore a hlobose mmarena le dikxoxo tse mma a ba
laetse xore ba mo fe tsona ke tsona tse a di filweng ke moka.

Ditaba di fela mo molaudisi o mo lebelele lephepheng la 7
xo supa.

7 Molaudisi wa lefa:

Ke mosadi-moxolo Mokxadi Monyepa mo a beng a axile teng
ke Tswale ke bohlabatsatsi bya Polokwane East of Pietersburg.

~~Mekwa~~ e a e hweditsexo.

Ke xore ba ne ba sa dumele xore mosetsana a ka nyalwa a
sena mengwaxa e masome a mabedi a methso e mebedi (22 years of age),
empa le xe xo le byalo ba ne ba fereywa e sa le yo monyenyanane.

8 Xo tanya dihlapa

Boxolo-xolo xe botate moxolo ba sa hlalefa dihlapa di be
di sa lewe ke mehuta yohle ya batho ba baso. Mo melokong ya
Basotho ba ta bexo ba e ja hlapa ke Balepa (Bakxalaka). Bona
ba be ba di swara ka malokwa le ditelo. Ke xore ba be ba lokela
boxobe ka xare xa telo, xomme ba tsena ka xare xa meetse a

9 bodiba ba swere telo ka diatla. Xomme dihlapi di tsene ka xare xa telo di rata xo ja maxobe xe e le tse dintsi ba di fosetsa kantle xa meetse. Ke ona mokxwa wa xo tanya dihlapi ka telo.

Xo tanya dihlapi ka lelokwa le xona ba dira lenti bale kxokelela patla (stalk) e le telele ka moraxo, xomme ka kowa nthleng ba kxokelela motato o loutsitsweng o na le nthla e kxopameng. Mo nthleng ya ona ba hlomela nama xoba tsie. Xomme ka fao ba thoma xo fosetsa lelokwa ka meetseeng ke xona xe dihlapi di ekwa nama di thoma xo rata xore di ka e tsea di a swarwa ke motato o kxopameng. Xomme morei o xoxa ka maatla.

10 Dihlapi di a bolokwa ka mokxwa o.

Ba ripa dihloxo xomme ba nthsa le marapo ohle. Ka moraxo xa fao ba di xadika ka morifi (pane) xe di budulwe ba di boloka xabotse xore dise ke tsa senyexa. Ke ona mokxwa wa xo tanya dihlapi.

END. S 446.